

Roekoe

ROEKOE

een duivenverhaal

Frank Colle

2018

Beefcake Publishing

Voor mijn duifjes,
Titus en Lola Lolita,
Vlieg, duifjes
Vlieg

Zot varkentje

“Moet je nu wat weten?” zei Roekoe, toen hij al klapwiekend thuiskwam en de moeder druk bezig was aan het fornuis. “We moeten voor school een opstel schrijven,” zo ging hij door. Roekoe stond in de doorgang tussen de keuken en de veranda lucht te geven aan zijn ongenoegen. Hij wou naar gewoonte zijn boekentas tegen de verwarmingsketel smakken, maar bedacht net op tijd dat daarmee het huiswerk ook niet gemaakt zou worden en weerhield zich ervan. “Je moet het maar bedenken,” zei hij nog, “een opstel waarin je jezelf voorstelt. Alsof iedereen hier zomaar een schrijver is. En we moeten het nadien ook nog eens voordragen in de klas!” Zo ging het verder en hij slaakte bij dit laatste een grote zucht alvorens door te draven. Meer tegen zichzelf dan tegen iemand in het bijzonder. “Uit wat voor een uitgekookt brein is dit idee niet gesproten?”, klonk het. “Alsof het kot hier bulkt van de boeken en alsof ik reeds kan lezen. Laat staan een echt verhaal kan schrijven.” De waarheid was dat Roekoe nog nooit had stilgestaan bij die vraag en dat was de echte reden waarom hij zo tekeering. De moeder keek even over haar schouder heen om te zien wie of wat er zoveel kabaal veroorzaakte en zette haar werk gestaag verder. Een dikke dampwolk verscheen zodra ze het deksel van een kookpot lichtte en in twee grote braadpannen pruttelde van alles en nog wat, zodat het voor Roekoe niet meteen duidelijk was of ze wel iets gehoord had van wat hij zojuist allemaal kwam te vertellen. “Vergeet je pantoffels niet aan te doen en je schoenen netjes op het rek te zetten,” hoorde hij haar stem nog tussen het gepruttel door. En terwijl Roekoe aanstalten maakte om naar boven te trekken, bedacht hij alvast dat zijn naam Roekoe was, maar dat dit bitter weinig vertelde over hemzelf. Terzelfder tijd kon hij zich niet meteen van de gedachte ontdoen dat dit op zich wel een goede vondst was. De moeite waard om te onthouden. Maar hij besepte eveneens, wanneer hij in het rond keek, dat hij toch niet zomaar alles kon vertellen wat zich hier met hem in dit hok afspeelde. Al zei het ook weer niet zoveel over hemzelf. Van een groot deel had hij trouwens geen weet. Niet alles werd aan zijn neus gehan-

gen, laat staan dat hij het juist zou kunnen interpreteren. En over een ander groot deel is hem nadrukkelijk gevraagd tegen niemand iets te zeggen. Al zijn het niet meteen de meest ophefmakende dingen. Bepaalde zaken hou je gewoon beter in de familie. Zo werd hem op het hart gedrukt: “Je moet jezelf ook niet te schande maken, Roekoe. Dat is nergens goed voor.” Zo zei de moeder toen. Het verhaal van het fietsrekje dat Broer Poot ooit in colère tegen zijn kop gooide, met heel veel bloed en windsels als gevolg, dat verhaal kan er alvast ook niet in, dacht Roekoe halverwege de trap gekomen. Evenmin als de vele andere gebeurtenissen hier, want er is altijd wel iets gaande op het hok. En tenslotte, zoals eerder gedacht, zou hij niet eens weten hoe hij aan het opstel zou moeten beginnen. Roekoe was helemaal geen schrijver en voorbeelden had hij ook niet. Het enige boekenrek in huis was een twee planken tellend rekje boven het bureau in de woonkamer. Een streng ijzeren gestel met formica bladen waarop een viertal boeken stonden. Of toch een viertal soorten boeken. Ten eerste de prentenboeken van Artis Historia, waarvan één, Roekoes favoriet, met exotische vlinders in de meest uiteenlopende kleuren. Vervolgens een nogal wetenschappelijk ogende encyclopedie van een of ander Nederlands televisieprogramma dat op aanraden van zus Vleugel, Roekoes oudste zus, was binnengehaald. Verder een sterk verouderde reeks over een groepje van vier mensenkinderen met een hond. En dan, tot slot, vermoedelijk het enige echte boekwerk in het hok, een omnibus Ter Braak. Maar dat alles kan toch geen inspiratie opwekken, laat staan als voorbeeld dienen, zo dacht Roekoe. Dergelijke boeken kun je toch ook niet zomaar beginnen lezen besloot hij wat zelfvoldaan toen hij, bovenaan de trap gekomen, klaarstond om meteen rechts de jongenskamer binnen te gaan. Eens in de kamer ploft hij zich neer achter de schrijftafel. Terwijl hij uit zijn boekentas een schriftje tevoorschijn haalt en in het voorste vakje ervan naar een pen grabbelt, ordent hij zijn gedachten. Hij ziet niet dat het dopje onderweg van school, of zojuist nog tijdens het grabbelen, is losgekomen en hij grijpt de pen bij de punt beet. Het laat een variatie van donkerblauwe tinten na. Ja, hoe begin je in hemelsnaam aan een dergelijke opdracht,

denkt hij tijdens het bekijken van de uitgelopen vlekken op zijn hand. Een smeerboel is het. Je moet wel zot zijn om eraan te beginnen. En niettegenstaande een zekere weerstand schrijft hij meteen een eerste woord bovenaan een bladzijde van het inderhaast opengevouwen schriftje. ZOT, schrijft hij. In hoofdletters. Het staat naast een gelijktijdig ontstane, lichtblauwe afdruk van zijn hand. De letters zijn wat amechtig gevormd en staan niet helemaal recht op het lijntje. Dat deert niet, denkt hij. De pen is van moetens. Het schrift is hardleers en de wil moet gebroken worden. Bovendien kan alles daarna nog eens in het net worden overgeschreven. Dat is extra oefening. Zot, denkt hij. Zot van: “Wie heeft dit ooit bedacht,” en zot van: “Waar ben je mee begonnen?” En vervolgens verschijnt een glimlach op zijn gelaat. Hij verbindt de Z met de T door een halve cirkel aan de bovenzijde te tekenen en hij doet hetzelfde aan de onderzijde. Een handeling die hij ondanks de wat onzeker ogende pennentrek al vaker heeft uitgeoefend. Een donker stipje in de O maakt de tekening compleet. “Zo,” zegt hij niet zonder trots: “Jommekes. En Jommekes, die hebben we wel, en Suske en Wiskes en andere stripverhalen. Ja ja, dat kan je lezen,” zegt hij nog. Maar of dit goede voorbeelden zijn weet hij niet. Ze staan op het schap in de garage, boven de dozen met het speelgoed. Naast de Lucky Lukes, de Rode Ridders en de andere Jommekes. Maar dat heb ik al gezegd, schiet het hem te binnen. Het zal hier rap gedaan zijn, denkt hij nu. Zoveel is er ook niet over mij te vertellen. Daar is hij van overtuigd. Bovendien zegt het opnieuw eerder iets over wat ik graag doe en niet zozeer over wie ik ben. Tenzij daar enige overlapping mogelijk is natuurlijk, zo denkt hij verder. Roekoe kijkt de kamer rond. Hij deelt ze met drie van zijn vijf broers. Het behang is er grijs, net als de balatum. In het midden van de kamer hangt een gloeilamp aan een zwart snoertje. Twee ijzeren stapelbedden staan achter elkaar in de lengte tegen de muur. Tussenin is nog plaats voor de kamerpot. Een plastic emmertje met deksel dat voorkomt dat ze ’s nachts de vervaarlijk steile trap naar het toilet beneden moeten afdalen. Van achter de schrijftafel voor het raam heeft hij zicht over een stukje van de buitenkoer. Hij ziet de basketbalring hangen tegen

de muur van het tweede kot. Het heeft nood aan een extra laagje verf maar er zijn dringendere zaken. Op het dak van de keuken staat de mazouttank en - *dong, doong* - boven het dak van een achterliggend - *dong, doong* - gebouw springt de kerktoeren van de - *dong, doong* - parochie uit. Een mastodont uit - *dong, doong* - bruinrode baksteen. Vijf - *dong, doong* - verdiepingen hoog. Hoeveel bakstenen gaan er wel niet in een dergelijke toeren, vraagt Roekoe zich af wanneer de klokken ophouden met slaan. Maar liever dan aan het rekenen of het schrijven te slaan denkt hij aan zijn favoriete spel om uit het raam van de slaapkamer te klauteren en zo op het dak van de veranda terecht te komen. Om dan langsheen de mazouttank en via de ladder af te dalen naar de koer en naar binnen te gaan in het tweede kot. Daar de brede trap op te gaan naar de zolder en vervolgens door het raampje te klimmen om op het dak van het eerste kot te kunnen gaan staan. Vervolgens via de dakgoot bij de burens terecht te komen en dan te genieten van het uitzicht. De gebieden te bespeuren van koterijen en duiventillen. De gammele constructies van schijnbaar inderhaast opgetrokken barakken waaraan spoetniks als winkelpuien zijn opgehangen. Zijn ogen te laten glijden over de ritmisch gerangschikte dakpannen en de rijen gegolfde platen. In de diepste glooiingen, steevast met plukjes mos bekleed. Bouwvallige landschappen en muzische vergezichten, met antennes gericht naar alle windstreken. De koertjes met de buitentoiletten en de ijzeren vuilnisbakken. Lapjes steen niet groter dan een paar vierkante meter. Als liedjes van op de radio. Overspannen met kleurige wasdraad, groen, geel of rood, en hier en daar nog een echte waterpomp. Zuchtend en hijgend. Het gebroken glas van de ruitjes in een hardnekkige voorlopiegheid, verschrikt maar opgewekt, door een brede grijze tape bijeengehouden. En daar te zien hoe van terugkeren geen sprake kan zijn. De afstand tussen het raam van de jongenskamer en het dak van de veranda is te groot. Hij zou er nooit weer op geraken zonder hulp van een broer die hem een voetje gaf. Hij kon er wel af raken door zich languit aan de vensterbank te laten hangen en zich dan naar beneden te laten vallen. Dat was slechts een metertje. En een metertje tussen poten en dak, dat is niets. Het is even hoog

als pakweg de tafel en daar kon hij al vanaf springen zonder zich te bezeren. Hij zou dan via de achterdeur weer naar binnen moeten. Waar de hele santenboetiek hem tegemoet zou komen. Van dat schrijven zal wel niet veel meer in huis komen, denkt hij nu, nog steeds naar buiten starend. Maar later als ik groot ben, wil ik kunnen vliegen tot in die toren daar en nog zoveel verder. En dan zal ik verhalen kunnen vertellen. Van mijn avonturen en van mijn ontdekkingsreizen. Het is ondertussen al wat donkerder geworden in de kamer en Roekoe zou het licht kunnen aansteken. Maar hij doet het liever niet. In de schemer zitten en het vallen van de avond voelen vindt hij fijn. Naast de schrijftafel staat de grote kleerkast wat verdoken in een nis. Rechts daarvan staat de kleine kleerkast waarin zijn kleren zitten. Of toch degene die hem zijn toegewezen. De meeste van die kleren zijn afdragertjes. Doorgegeven via de broers en de zussen, want het onderscheid tussen jongens en meisjes wordt op dat vlak niet gemaakt ten huize Lijm. Een trui is een trui. En die zijn doorgaans gemaakt uit tricot. Net zoals de broekjes uit spons zijn gemaakt en de hemdjes van flanel. Voor zover de stof nog herkenbaar is tenminste. Om maar te zeggen dat nieuwe kleren in het hok een zeldzaamheid zijn. En van de nieuwe, of toch degene die als ‘nieuw’ binnenkomen, worden de mooiste volgens pikorde verdeeld. Roekoe doet er geen moeite voor. Als kleinste van het nest zullen alle kleren tenslotte toch weleens bij hem terecht komen. In wat voor staat dan ook. En de knielappen tot halverwege de scheenbenen, die neem je er dan maar bij.

Zachte voetstappen naderen Roekoes gedachten.

“Gij zijt mijne speciale, Roekoe, vergeet dat niet,” zo komt de moeder zeggen in een vermoede poging hem te helpen bij het opstel. Roekoe is verheugd. De moeder heeft zijn weeklagen van daarnet gehoord, maar zijn blijdschap is van korte duur, want hij is niet helemaal overtuigd. Moet ik dit speciaal zijn nu positief of negatief bekijken, denkt hij. Want beide mogelijkheden gaan wel op. En in zijn hoofd begint het te tolleren. Ben ik speciaal vanwege mijn uitmuntende karaktertrekken, mijn intelligentie en mijn welbevlogenheid, zo vraagt hij zich af. Karakteristieke eigenschap-

pen die absoluut nodig zijn om een goede asduif te worden. Of noemt ze mij speciaal vanwege mijn voorkomen? Een blauwe geschelpte jong met witte vleugelbanden. Of noemt ze me speciaal vanwege mijn neiging om bijdehand uit de hoek te komen? Schalks dan wel vervelend, om niet te zeggen bij momenten gewoon onbeleefd. En hoewel Roekoe hoopt dat het positief bedoeld is, krijgt hij de indruk van het negatieve maar niet van zich afgeschud. Net zoals de kleine vlekjes op zijn vleugels. Speciaal kan dubbelzinnig zijn, moeder. En misschien wil ik wel helemaal niet speciaal zijn, denkt hij. Misschien wil ik er gewoon bij horen zonder meer. En af en toe een stel vleugels om mij heen voelen. Niets speciaals. Hij durft het niet te vragen. Hij durft niet te vragen of hij misschien uit een ander nest afkomstig is. Dat zij hem enkel als duivenei heeft uitgebreed. Een tactiek die wel vaker voorkomt in de duivensport en die onder de duivenjongen heimelijk van generatie tot generatie wordt doorverteld, alsof de ouders zelf nooit jong zijn geweest. Of dat hij een echt koekoeksjong is. Afkomstig van de vogel met een gelijkaardige naam. Een die haar eieren legt in andermans nest om het te laten uitbroeden en grootbrengen door andere vogels. In zijn geval dus een duif. Want zo voelt het wel vaak. Alsof zijn broers en zussen niet zijn echte broers en zussen zijn. Dat hij er om een of andere reden niet echt bij hoort. Dat hij zelfs geen duif is. De moeder legt haar beide handen op zijn schouders en kijkt hem vragend aan. Het is bedoeld als steun. Voor zover dat mogelijk is. Het drukt hem echter neer. Het onderdrukt hem. Je mag nu denken wat je wilt, Roekoe, van hieruit kan je gewoon niet wegvliegen. Zo gaat het in hem verder. Want mocht hij echt 'hare speciale' zijn, dan had ze hem misschien wel wat meer zien staan en wat minder gauw vergeten, denkt hij verward verder. Maar steeds wanneer ze naar zijn naam zoekt, overloopt ze eerst het ganse rijtje van haar nest. Te weten negen in totaal en te beginnen met de oudste. En tegen de tijd dat ze bij Roekoe geraakt, de achtste in de rij, is de vogel al gaan vliegen natuurlijk. Zich onzichtbaar maken, ja dat is een specialiteit van Roekoe, en misschien ligt daarin wel de waarde die hem voor de moeder zo speciaal maakt. Hij durft ook dat niet te vragen. Was Roekoe geen jonge

vogel dan had hij Mozes willen zijn. Als een kindje op drift in een mandje van papyrus en gevonden te worden door een prinses. In een ander leven, door een magische wending van het lot, alle aandacht genietend van zijn moeder. Zijn favoriete spel is trouwens ook verstoppertje. En dan niet zozeer omwille van het verstoppen en het zoeken, maar vanwege het gevonden worden. Het enige nadeel hiervan is dat hij er te goed in is. Hij kan zich zo klein maken dat hij tussen de poten van een taboeretje kan schuilen. Zo smal dat hij tussen de matras en de muur in past of zomaar tussen de glooiingen van het gordijn kan verdwijnen. Dat laatste weliswaar dankzij zijn overwegend grijze schutkleur. Niet zelden moet hij tijdens het spel na verloop van tijd zijn schuilplaats verlaten, omdat ook de broers en zussen hem anders maar zouden vergeten. Zijn favoriete verstoppplaats is de grote kleerkast op de jongenskamer. Ze heeft twee deuren, links en rechts, met in het midden een grote vaste spiegel. Het is daar, achter de spiegel, tussen de hemden en de lange broeken van de grote broers in, dat hij het liefste zit. Het is er donker en het ruikt er aangenaam. De moeder gebruikt kleine stoffen zakjes gevuld met gedroogde lavendel om de kleren een aangename geur te geven. Als je over de zakjes wrijft, wek je de geur van de lavendel op. Achter de spiegel ligt de rust. Geluiden komen er in een gedempte versie tot hem toe. Alsof ze hun eigen geluid vooraf reeds zachtjes komen aankondigen. Maar speciaal of niet, dat is niet echt bruikbaar voor het opstel, zo herstelt Roekoe zich. Wat zouden de anderen wel niet denken, mocht hij zichzelf speciaal noemen? In een nest van negen is het makkelijker je te verstoppen dan aan je trekken te komen. Daar is geen twijfel over mogelijk. Maar hoe rustgevend het in de kast achter de spiegel ook is, het wordt er snel benauwd. Duiven vreten zuurstof en daarin is Roekoe alvast geen uitzondering. Misschien is het wel juist het gebrek aan zuurstof dat hem doet denken dat er geen gelijkenissen zijn tussen hem en de andere broers en zussen. Och, denkt hij, het opstel loopt voor geen meter en ik ben nog niet eens begonnen.

“Ik zal je nog wat laten werken,” zegt de moeder nu. Inderdaad, denkt Roekoe, hier is ruimte noch tijd om iets gedaan te krijgen. Geërgerd stelt

hij zijn verwachtingen bij. Zoals met het verkeersbord dat aandacht vraagt voor overstekend wild. Want telkens wanneer hij dat verkeersbord ziet, hoopt hij innig herten te zien. Het is voor hem het bewijs dat er herten bestaan. Met gewei en al. Want ook dat is te zien op het bord. Waarom zou er anders zo'n bord staan? Hij heeft er echter nog nooit een te zien gekregen. Er is enkel de reflex om, telkens wanneer hij het ziet, te denken aan de mogelijkheid een exemplaar te zien te krijgen. Net zo een als in het verhaal van *De vergeten vallei*. Een Suske en Wiske-album dat ook op het schap staat. Dat zou fijn zijn, denkt hij dan. Want volgens hem gaat het verhaal over de overwinning van het dierenrijk op die snoodaard genaamd mens. Diegene die het dierenrijk in sneltempo naar de verdoemenis aan het helpen is. En inderdaad, op sommige dagen lijkt het verkeersbord eerder de aankondiging van het jachtseizoen aan te geven dan de aanwezigheid van herten in het bos. Want, zo heeft Roekoe onlangs nog op school geleerd, het aantal dieren dat jaarlijks door de mens omvergereden wordt, is buitengewoon hallucinant te noemen en bovendien staat dit cijfer ook nog eens los van de hoeveelheid dieren die door hem gedood worden om te worden opgegeten. Roekoe twijfelt, het is alsof er in zijn kleine duivenbrein geen plaats is voor de feitelijkheden noch de ongerijmdheden van de mensenwereld. Een wereld waarin niets zeker is en alles relatief, of op zijn minst onvoorspelbaar. Roekoe voelt zichzelf vaak overstekend wild. Misschien heeft het eindeloos staren naar de bossen, in de ijdele hoop herten te zien, mij als vanzelf wel vogelvrij gemaakt, zo overtuigt hij zichzelf. En misschien heb ik wel geen andere bestaansreden in deze wereld behalve dan gegrepen te worden door het voorbijrijdende verkeer? “Breek er je hoofd niet over, mijne kleine Roekoe,” zegt de moeder nog, “het is maar een opstel.”

“Misschien,” antwoordt Roekoe, terwijl hij verder in stilte nadenkt. Misschien word ik wel in het ootje genomen door mijzelf. Want het is een ding een illusie te creëren, het is een ander ding diezelfde illusie voor waar aan te nemen. Want, zo beëindigt hij deze gedachte, dat is toch wat het is, niet?